

Låntagare bosatta utomlands

Kommenterad statistik för perioden juli
2016-juni 2017

Innehåll

Sammanfattning	3
1 Inledning.....	4
1.1 Uppdraget	4
1.2 Faktaunderlag	4
1.3 Rapportens struktur och innehåll	4
2 Låntagare bosatta utomlands	5
2.1 Låntagare och fordran	5
2.2 Debiterade och inbetalda belopp	7
2.3 Nedsättning av årsbelopp	9
2.4 Avskrivning	10
2.5 Inkassokrav	12
2.6 Uppsägning av lån	12
2.7 CSN:s arbete med rättsliga åtgärder	14
3 Låntagare som CSN saknar adress till	15

Sammanfattning

Antalet låntagare bosatta utomlands är relativt oförändrat. Den 30 juni 2017 uppgick antalet utlandsbosatta låntagare till 64 800. Deras lånefordran var 14,5 miljarder kronor.

Den genomsnittliga skulden för låntagare bosatta utomlands minskar marginellt, medan den genomsnittliga skulden för låntagare bosatta i Sverige ökar. De som är bosatta utomlands har däremot fortfarande betydligt högre genomsnittlig skuld.

Andelen inbetalt av debiterat belopp ökar för låntagare bosatta utomlands. Under 2016 betalade utlandsbosatta låntagare in 71,3 procent av det debiterade beloppet, jämfört med 70,3 procent under 2015. Även under första halvåret 2017 ökade andelen inbetalt vid en jämförelse med motsvarande halvår 2016. Andelen inbetalt första halvåret 2017 var 39,4 procent jämfört med 38,2 procent första halvåret 2016.

Antalet utlandsbosatta låntagare som fick nedsättning ökade 2016 jämfört med 2015, men minskade något första halvåret 2017 jämfört med motsvarande period 2016. Av de utlandsbosatta låntagarna som fick nedsättning med hänsyn till sin inkomst under 2015 fick 61 procent ett resterande slutligt årsbelopp vid ingången av 2017.

Det avskrivna beloppet för låntagare bosatta utomlands ökade andra halvåret 2016 jämfört med andra halvåret 2015, men minskade första halvåret 2017 jämfört med motsvarande halvår 2016. Största delen av de avskrivna beloppen kan hänföras till avskrivningar på grund av ålder.

Antalet låntagare med uppsagda lån ökar kontinuerligt, liksom inbetalningarna från dessa låntagare. Inbetalningarna från låntagare som är under utredning för uppsägning av lån har ökat markant.

Antalet låntagare som CSN saknar adress till minskade både under andra halvåret 2016 och första halvåret 2017 jämfört med motsvarande perioder föregående år. Den 30 juni 2017 uppgick antalet låntagare med saknad adress till 17 700.

1 Inledning

1.1 Uppdraget

CSN har i uppdrag att årligen lämna en kommenterad statistik till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) över utvecklingen under det andra halvåret 2016 och det första halvåret 2017 när det gäller låntagare som är bosatta utomlands. Denna rapport är en redovisning av detta uppdrag.

1.2 Faktaunderlag

Innehållet i rapporten baseras på registerdata. Det statistiska underlaget är hämtat från CSN:s system för handläggning av studiestöd. Det material som använts för rapporten finns tillgängligt i CSN:s datalager för uppföljning och statistik.

1.3 Rapportens struktur och innehåll

Rapporten har en förändrad struktur och ett delvis förändrat innehåll jämfört med tidigare års rapporter. I år har rapporten renodlats till att spegla skuldsättning och återbetalning avseende låntagare bosatta utomlands. Avsnitt som har tillkommit i år är *Nedsättning av årsbelopp* och *Avskrivning* – två betydande trygghetsregler inom studiestödssystemet. Uppgifter om kundnöjdhet och vissa handläggningsuppgifter (till exempel uppgifter om handläggningstider och e-brev) har utgått från rapporten. I år redovisas inte heller uppgifter om skuldsanering, då det endast rör ett litet antal låntagare bosatta utomlands. Uppgifter om preskription redovisas i avsnittet om avskrivning istället för, som tidigare, i ett eget avsnitt.

Rapporten fokuserar i huvudsak på ordinarie lån, det vill säga följande lånetyper:

- studiemedel (lån tagna före den 1 januari 1989)
- studielån (lån tagna mellan den 1 januari 1989 och den 30 juni 2001)
- annuitetslån (lån tagna efter den 30 juni 2001)

Uppsagda lån ingår inte i statistiken över antal låntagare, skulder samt inbetalningar, utan presenteras separat i avsnittet *Uppsägning av lån*. I avsnitten *Inkassokrav* och *CSN:s arbete med rättsliga åtgärder* ingår dock även uppgifter om uppsagda lån i statistiken. Återkravsskulder behandlas i huvudsak inte i rapporten men ingår i avsnittet *Inkassokrav*.

Rapporten avser låntagare bosatta utomlands. CSN har även ett antal låntagare med okänd bosättning, det vill säga låntagare som CSN saknar giltig adress till. CSN bedömer att många av dessa är bosatta utomlands. Statistik om denna grupp redovisas separat i avsnittet *Låntagare som CSN saknar adress till*.

I rapporten görs återkommande jämförelser med motsvarande period året före, eftersom det i de flesta fall bedöms ge en mer relevant jämförelse än jämförelser med föregående halvår.

2 Låntagare bosatta utomlands

2.1 Låntagare och fordran

Det totala antalet låntagare uppgick vid utgången av 2016 till 1 522 100 och deras samlade skuld var 213,3 miljarder kronor. I juni 2017 var antalet låntagare 1 526 900 och deras totala skuld 215,9 miljarder kronor.

Tabell 2.1 Antal låntagare bosatta utomlands, fördelat efter lånetyp, andra halvåret 2015 – första halvåret 2017

	31 december 2015	30 juni 2016	31 december 2016	30 juni 2017
Annuitetslån	37 403	37 527	38 229	38 398
Studielån	29 609	29 173	28 695	28 094
Studiemedel	6 902	6 570	6 260	5 959
Totalt ^{1,2}	65 382	64 987	65 342	64 848

¹ Nettoräknat antal. Personer med flera lånetyper räknas bara en gång.

² Siffrorna fram till 30 juni 2016 skiljer sig från uppgifterna i fjolårets redovisning av detta uppdrag, bland annat på grund av ny och förbättrad bedömning av låntagarnas bosättning. Tidigare räknades även personer med uppsagda lån med. Här ingår endast personer med ordinarie lån. Antal personer med uppsagda lån redovisas i avsnitt 2.6 om uppsagda lån.

Antalet låntagare bosatta utomlands har varit relativt oförändrat sedan utgången av 2015. Vid halvårsskiftet 2017 var 64 800 låntagare bosatta utomlands. Antalet låntagare har minskat inom de äldre lånetyperna studiemedel och studielån, medan det skett en ökning inom lånetypen annuitetslån.

Tabell 2.2 Lånefordran för låntagare bosatta utomlands, fördelat efter lånetyp, miljarder kronor, andra halvåret 2015 – första halvåret 2017

	31 december 2015	30 juni 2016	31 december 2016	30 juni 2017
Annuitetslån	8,2	8,3	8,4	8,5
Studielån	6,1	6,0	6,0	5,8
Studiemedel	0,3	0,3	0,3	0,2
Totalt ¹	14,6	14,6	14,6	14,5

¹ Siffrorna fram till 30 juni 2016 kan skilja sig från uppgifterna i fjolårets redovisning av detta uppdrag, bland annat på grund av ny och förbättrad bedömning av låntagarnas bosättning. Tidigare räknades även fordran för uppsagda lån med. Här ingår endast fordran för ordinarie lån.

Vid halvårsskiftet 2017 var lånefordran 14,5 miljarder kronor för låntagare bosatta utomlands, vilket är en minskning jämfört med motsvarande tidpunkt 2016. Sedan utgången av 2015 har lånefordran ökat för lånetypen annuitetslån, medan den minskat för de två andra lånetyperna.

Tabell 2.3 Genomsnittlig skuld för låntagare bosatta utomlands respektive låntagare bosatta i Sverige, kronor, andra halvåret 2015 – första halvåret 2017

	31 december 2015	30 juni 2016	31 december 2016	30 juni 2017
Bosatta utomlands	223 230	223 995	222 971	223 328
Bosatta i Sverige	134 521	135 991	136 741	138 076

Den genomsnittliga skulden för låntagare bosatta utomlands var 223 300 kronor vid halvårsskiftet 2017. Det är 85 300 kronor högre än för låntagare som är bosatta i Sverige. Genomsnittsskulden minskar marginellt bland utlandsbosatta låntagare, medan den ökar bland låntagare bosatta i Sverige.

Tabell 2.4 Låntagare i de vanligaste bosättningsländerna utanför Sverige¹, antal, andra halvåret 2015 – första halvåret 2017

	31 december 2015	30 juni 2016	31 december 2016	30 juni 2017
Storbritannien	10 414	10 488	10 670	10 501
Norge	11 126	10 848	10 648	10 366
USA	10 066	10 076	10 161	10 179
Danmark	4 319	4 297	4 478	4 532
Tyskland	2 798	2 792	2 876	2 932
Finland	2 286	2 264	2 261	2 306
Australien	2 177	2 196	2 191	2 208
Spanien	1 829	1 842	1 903	1 902
Frankrike	1 761	1 759	1 757	1 707
Schweiz	1 693	1 673	1 666	1 656

¹ Siffrorna fram till 30 juni 2016 skiljer sig från uppgifterna i fjolårets redovisning av detta uppdrag, bland annat på grund av ny och förbättrad bedömning av låntagarnas bosättning. Tidigare räknades även personer med uppsagda lån med. Här ingår endast personer med ordinarie lån.

Närmare hälften av de utlandsbosatta låntagarna bor i Storbritannien, Norge och USA. Sedan utgången av 2016 är flest låntagare bosatta i Storbritannien, främst till följd av att antalet bosatta i Norge har minskat. De vanligaste länderna för låntagare bosatta utomlands är anglosaxiska länder, nordiska grannländer och större länder i Västeuropa.

2.2 Debiterade och inbetalda belopp

I januari varje år debiteras låntagarna ett årsbelopp (så kallat ursprungligt årsbelopp). Därefter kan årsbeloppet ändras på grund av exempelvis nedsättning eller omdebitering. Aktuellt debiterat årsbelopp avser det debiterade årsbeloppet per ett visst datum, efter de förändringar som gjorts sedan ingången av avgiftsåret. Det aktuella debiterade årsbeloppet för låntagare bosatta utomlands var 675 miljoner kronor per den 30 juni 2017.

Tabell 2.5 Debiterat och inbetalt årsbelopp för låntagare bosatta utomlands¹, miljoner kronor och procent, 2015 – första halvåret 2017

	Årsbelopp 2015 2015	Årsbelopp 2016 1 januari -30 juni 2016	Årsbelopp 2016 2016	Årsbelopp 2017 1 januari-30 juni 2017
Aktuellt debiterat årsbelopp	654,2	670,6	656,0	674,9
Inbetalt årsbelopp	460,0	256,3	467,8	265,6
Andel inbetalt	70,3	38,2	71,3	39,4

¹ Siffrorna fram till 30 juni 2016 skiljer sig från uppgifterna i fjolårets redovisning av detta uppdrag på grund av ny och förbättrad bedömning av låntagarnas bosättning.

Andelen inbetalt årsbelopp i förhållande till debiterat för låntagare bosatta utomlands uppgick till 71,3 procent 2016. Det är en ökning med en procentenhet jämfört med 2015. Även under det första halvåret 2017 ökade andelen inbetalt i förhållande till debiterat årsbelopp, jämfört med motsvarande period 2016.

Tabell 2.6 Andel av debiterat årsbelopp som betalas in från låntagare bosatta utomlands, fördelat på lånetyp, miljoner kronor och procent, 2015 – första halvåret 2017

	Årsbelopp 2015 2015	Årsbelopp 2016 1 januari -30 juni 2016	Årsbelopp 2016 2016	Årsbelopp 2017 1 januari-30 juni 2017
Annuitetslån	76,9	40,7	78,2	42,3
Studielån	65,6	36,2	65,5	36,8
Studiemedel	52,1	29,0	48,7	27,5

Låntagare med lånetypen annuitetslån som är bosatta utomlands har betalat in högst andel av debiterat årsbelopp under varje halvår. För denna grupp ökar andelen inbetalt av debiterat belopp över tid. Låntagare med lånetypen studiemedel har betalat in lägst andel, och andelen är minskande.

Tabell 2.7 Totalt inbetalt belopp på ordinarie lån från låntagare bosatta utomlands, miljoner kronor, andra halvåret 2015 – första halvåret 2017

	1 juli-31 december 2015	1 januari -30 juni 2016	1 juli-31 december 2016	1 januari-30 juni 2017
Totalt inbetalt per halvår	697,3	380,7	682,5	383,4

Det kommer även in inbetalningar som avser årsbelopp och avgifter för tidigare år, samt förtida inbetalningar. Tillsammans med årets ordinarie inbetalningar utgör dessa inbetalningar det totalt inbetalda beloppet. Totalt inbetalt belopp från låntagare bosatta utomlands var lägre för det andra halvåret 2016 jämfört med motsvarande period 2015. Under det första halvåret 2017 ökade däremot det totalt inbetalade beloppet jämfört med motsvarande period 2016.

Felaktiga ”nolldebiteringar”

Studielån (lån tagna mellan den 1 januari 1989 och den 30 juni 2001) återbetalas, enligt huvudregeln, med ett årsbelopp som motsvarar 4 procent av låntagarens sammanlagda inkomst enligt den senaste taxeringen. Antalet låntagare med årsbeloppet fastställt till noll kronor har fortsatt minska, från 34 000 (2015) till 32 800 (2016) till 29 400 (2017).

För en låntagare som är folkbokförd i Sverige, men vistas i utlandet, blir årsbeloppet felaktigt fastställt till noll kronor när inkomst i Sverige saknas eller när den understiger den nedre gränsen för debitering. De potentiellt felaktigt nolldebiterade låntagarna finns i en undergrupp som under 2017 består av 20 000 låntagare, vars nolldebitering beror på att inkomsten understigit gränsen för debitering.¹

Om CSN får kännedom om att en låntagare är bosatt utomlands eller har inkomster i utlandet omdebiteras årsbeloppet. Dels gör CSN utredningar om nolldebiterade låntagares bosättning och dels får vi vissa uppgifter om inkomster i utlandet. Sedan 2016 finns bland annat förbättrade möjligheter att kontrollera inkomster i Danmark. Skatteverket får en lista från den danska skattemyndigheten över personer som haft inkomster i Danmark. Från och med 2017 skickar CSN en lista med samtliga nolldebiterade låntagare för kontroll mot listan över inkomster i Danmark. Från och med maj 2017 har CSN även tillgång till inkomstuppgifter i Norge i och med avtal med ett inkassobolag.

Tabell 2.8 Omdebiterade årsbelopp för låntagare som felaktigt debiterats 0 kronor i årsbelopp vid ingången av respektive år och inbetalningar på dessa årsbelopp, antal och miljoner kronor, 2015 - första halvåret 2017

	2015 ¹	2016	1 januari-30 juni 2017
Antal omdebiterade årsbelopp	722	1 045	622
Debiterade årsbelopp, miljoner kr	7,4	10,7	6,9
Inbetalda belopp, miljoner kr	5,8	8,8	1,9

¹ Siffrorna för 2015 skiljer sig från uppgifterna i fjolårets redovisning av detta uppdrag. Tidigare ingick endast låntagare som debiterats ett årsbelopp efter genomförd bosättningsutredning. Nu ingår alla som debiterades 0 kronor vid ingången av året på grund av inkomst under debiteringsgränsen, men som sedan debiterats ett årsbelopp på grund av att CSN fått kännedom om att de varit bosatta eller haft inkomst i utlandet.

Under 2016 debiterades årsbelopp för drygt 1 000 låntagare som felaktigt debiterats 0 kronor vid ingången av 2016. Det är en ökning med 320 personer jämfört med 2015. Låntagarna som omdebiterades för 2016 betalade in 82,4 procent av det debiterade årsbeloppet under avgiftsåret. Under det första halvåret 2017 har 620 nolldebiterade låntagare blivit debiterade ett årsbelopp och 1,9 miljoner kronor har betalats in.² Utöver dessa låntagare debiterades 470

¹ Övriga som har debiterats noll kronor i årsbelopp har gjort det till exempel på grund av att hela den återstående skulden enbart består av obetalda årsbelopp för tidigare år.

² En större andel av årsbeloppen betalas in under andra halvåret eftersom få omdebiteringar sker under årets första månader. Det inbetalda beloppet för 2017 förväntas därför öka under andra halvåret 2017.

låntagare ett årsbelopp redan vid ingången av 2017 på grund av att CSN innan årsskiftet kontrollerade om dessa låntagare hade inkomster i Danmark.

2.3 Nedsättning av årsbelopp

Nedsättning av årsbelopp kan bland annat beviljas om låntagaren har låg inkomst, har synnerliga skäl eller åter börjar studera med studiestöd. Den stora majoriteten av låntagarna som får nedsättning beviljas det under årets första halvår.

Tabell 2.9 Antal utlandsbosatta låntagare¹ med nedsättning av årsbeloppet för aktuellt avgiftsår, fördelat efter skäl till nedsättning, 2015 – första halvåret 2017

	2015	1 januari -30 juni 2016	2016	1 januari-30 juni 2017
Inkomst ²	4 472	4 120	4 731	3 882
Synnerliga skäl	300	125	311	117
Studier	1 601	1 329	1 527	1 272
Totalt ³	6 133	5 468	6 315	5 187

¹ Låntagare som var bosatta utomlands vid nedsättningstillfället.

² När det gäller låntagare som fick nedsättning med hänsyn till inkomst under 2016 var det totalt 7 680 låntagare som hade fyllt i inkomstuppgift i utlandet, vilket är att jämföra med 4 731 låntagare i tabellen. Mellanskillnaden utgörs av låntagare som var bosatta i Sverige men som hade inkomst i utlandet, låntagare som var bosatta i Sverige större delen av året, och låntagare som inte var bosatta utomlands vid nedsättningstillfället men var det före eller efter nedsättningstillfället.

³ Nettoräknat antal. Samma låntagare kan förekomma i flera kategorier eftersom låntagare kan beviljas nedsättning med hänsyn till mer än ett skäl.

Under 2016 hade 6 300 låntagare bosatta utomlands beviljats nedsättning av sina årsbelopp, vilket är en ökning jämfört med 2015. Under det första halvåret 2017 har det skett en minskning av antalet låntagare som har fått nedsättning, jämfört med motsvarande halvår 2016. Antalet utlandsbosatta låntagare som fick nedsättning med hänsyn till inkomst minskade med 6 procent.

Låg inkomst är det klart vanligaste skälet till nedsättning bland utlandsbosatta låntagare, medan studier är det vanligaste skälet till nedsättning totalt sett för samtliga låntagare.

Tabell 2.10 Nedsatt årsbelopp för låntagare bosatta utomlands¹ under aktuellt avgiftsår, miljoner kronor, 2015 – första halvåret 2017

	2015	1 januari -30 juni 2016	2016	1 januari-30 juni 2017
Nedsatt belopp	73,1	68,5	78,0	66,9

¹ För låntagare som var bosatta utomlands vid nedsättningstillfället.

Det nedsatta beloppet för låntagare bosatta utomlands ökade med 4,9 miljoner kronor 2016 jämfört med 2015. Fram till den 30 juni 2017 har 67 miljoner kronor av utlandsbosatta låntagares årsbelopp satts ned, vilket var något lägre än under motsvarande halvår 2016.

Resterande slutliga årsbelopp

Den inkomststoppgift som låntagare lämnar i nedsättningsansökan kontrolleras i efterhand. För låntagare som bor i Sverige inhämtar CSN inkomststoppgifter från Skatteverket. De låntagare som bor utomlands eller har inkomst i utlandet måste själva styrka sina utländska inkomster med beslut om slutlig skatt från skattemyndigheten i det land låntagaren var bosatt eller hade inkomster i. De låntagare som inte styrker sin utländska inkomst får betala det ursprungliga årsbeloppet samt en tilläggsavgift.

Tabell 2.11 Utlandsbosatta låntagare med resterande slutliga årsbelopp för 2014 och 2015, antal och andel, per den 1 januari 2016 – 30 juni 2017.

	Årsbelopp 2014 1 januari 2016	Årsbelopp 2014 30 juni 2016	Årsbelopp 2015 1 januari 2017	Årsbelopp 2015 1 juni 2017
Antal med resterande slutligt årsbelopp	2 868	2 405	2 715	2 310
Andel ¹ med resterande slutligt årsbelopp	61,7	51,7	60,7	51,7

¹ Andel av låntagare bosatta utomlands som fick årsbeloppet nedsatt med hänsyn till sin inkomst under avgiftsåret 2014 respektive 2015 (se Tabell 2.9).

Vid den efterkontroll av inkomsterna för 2015 som gjordes vid ingången av 2017 fick 2 700 låntagare bosatta utomlands resterande årsbelopp att betala. Det motsvarar 61 procent av dem som fick årsbeloppet för 2015 nedsatt med hänsyn till sin inkomst. Såväl antalet som andelen utlandsbosatta låntagare som fick resterande årsbelopp minskade något 2017 jämfört med 2016. Drygt 78 procent av de 2 700 låntagare som fick ett slutligt årsbelopp att betala vid ingången av 2017 fick det på grund av att de inte hade styrkt sin inkomst i utlandet. Övriga fick det på grund av att den faktiska inkomsten under 2015 var högre än den inkomststoppgift de lämnade i sin nedsättningsansökan.

I juni 2017 hade andelen med resterande slutligt årsbelopp för 2015 minskat från 61 till 52 procent. Detta på grund av att en del låntagare styrker den utländska inkomsten efter beslut om resterande slutligt årsbelopp och får beslutet omprövat, alternativt att det funnits synnerliga skäl för att sätta ned beloppet.

2.4 Avskrivning

Lånetyperna studiemedel, studielån och annuitetslån kan skrivas av om låntagaren uppnår en viss ålder eller avlider. Lån skrivs också av vid behörighetsgivande studier, det vill säga om en studerande har tagit lån för studier på grundskole- eller gymnasienivå och därefter fortsätter att studera på eftergymnasial nivå. Lån kan även skrivas av med hänsyn till synnerliga skäl.

Tabell 2.12 Antal låntagare som fått avskrivning för ränta och kapital inom lånetyperna studiemedel, studielån och annuitetslån, andra halvåret 2015 – första halvåret 2017

	1 juli-31 december 2015	1 januari -30 juni 2016	1 juli-31 december 2016	1 januari-30 juni 2017
Antal låntagare	2 636	371	2 489	290

Det var 6 procent färre låntagare bosatta utomlands som fick avskrivningar under andra halvåret 2016, jämfört med andra halvåret 2015.

Under första halvåret 2017 minskade antalet låntagare bosatta utomlands som fick avskrivning till 290 personer, främst till följd av att färre låntagare fick avskrivning av små belopp.

Under andra halvåret 2016 fick 7 låntagare bosatta utomlands avskrivning på grund av preskription, vilket är 6 färre än samma tidsperiod 2015. Under första halvåret 2017 har antalet ökat med 2 personer till 13 personer, jämfört med första halvåret 2016.³

Tabell 2.13 Avskrivna belopp för kapital och ränta inom lånetyperna studiemedel, studielån och annuitetslån fördelat efter skäl, miljoner kronor, andra halvåret 2015 – första halvåret 2017

	1 juli-31 december 2015	1 januari -30 juni 2016	1 juli-31 december 2016	1 januari-30 juni 2017
Ålder	23,6	0,0	29,6	0,0
Dödsfall	1,3	4,5	3,3	2,7
Synnerliga skäl	1,1	1,1	0,6	0,9
Behörighetsgivande studier	1,3	0,1	0,3	0,2
Preskription	1,1	1,3	1,0	0,9
Övrigt	0,1	1,0	0,7	0,1
Totalt	28,5	8,0	35,4	4,8

Under 2016 skrevs totalt 713 miljoner kronor⁴ av inom lånetyperna studiemedel, studielån och annuitetslån, varav låntagare bosatta utomlands stod för 6 procent av det avskrivna beloppet vilket motsvarade 43 miljoner kronor.

Under andra halvåret 2016 ökade det avskrivna beloppet med en fjärdedel till 35 miljoner kronor, jämfört med samma tidsperiod 2015. Ökningen kan främst hänföras till att högre belopp skrevs av till följd av ålder och dödsfall. Avskrivningar på grund av ålder stod för det största beloppet bland låntagare bosatta utomlands. Samtidigt skedde en minskning av avskrivningar på grund av behörighetsgivande studier under tidsperioden, främst till följd av en tillfällig rutin under 2015 som gjorde att CSN prövade ett större antal ärenden i efterhand.

Under första halvåret 2017 var det avskrivna beloppet bland låntagare bosatta utomlands 5 miljoner kronor, jämfört med 8 miljoner kronor under motsvarande tidsperiod 2016. Minskningen kan främst hänföras till att lägre belopp skrivits av på grund av dödsfall.

³ Avser låntagare bosatta utomlands. Totalt fick 9 låntagare avskrivning på grund av preskription under andra halvåret 2016, och 15 under första halvåret 2017.

⁴ Exklusive administrativa avgifter.

2.5 Inkassokrav

Obetalda krav för låntagare som är bosatta utomlands skickar CSN vidare till inkassobolag för inkassoåtgärder och/eller rättsliga åtgärder. CSN skickar alla förfallna krav som uppfyller villkoren för inkasso (giltig adress m.m.) till samtliga länder där CSN har låntagare.

Tabell 2.14 Krav lämnade till inkasso och inbetalningar till inkasso, antal personer och miljoner kronor, andra halvåret 2015 – första halvåret 2017

	1 juli-31 december 2015	1 januari -30 juni 2016	1 juli-31 december 2016	1 januari-30 juni 2017
Antal personer som fått krav lämnade till inkasso	4 875	5 942	5470	6086
Överlämnat kravbelopp	113,6	185,2	145,8	222,3
Inbetalningar via inkasso	23,9	21,7	23,7	19,6

Under perioden januari till juni 2017 har antalet personer med krav överlämnade till inkasso och det överlämnade beloppet ökat i förhållande till första halvåret 2016. Inbetalningarna är däremot lägre under perioden januari till juni 2017 jämfört med motsvarande period 2016.

Det genomsnittliga kravbeloppet per person har ökat, vilket kan vara en bidragande orsak till minskningen i inbetalda belopp. Det är lättare att driva in ett lägre belopp. Enligt det inkassobolag som CSN anlitar (Svea Inkasso) har det också blivit svårare att få betalt av låntagarna. Inkassobolaget har ingen enskild förklaring till denna utveckling, men en bidragande orsak kan vara att många av ärendena som CSN överlämnar rör låntagare som flera gånger tidigare varit föremål för inkasso. Många av dessa låntagare är i samma ekonomiska situation som året innan och ärendena återredovisas därför som obetalda. Hälften av låntagarna med inkassokrav under 2017 har haft 2-5 inkassokrav och 35 procent av låntagarna har haft 6 inkassokrav eller fler.

2.6 Uppsägning av lån

Om en låntagare, trots påminnelser och krav, inte betalar årsbeloppet finns det sedan 2010 möjlighet för CSN att säga upp hela lånet till omedelbar betalning. Före 2010 fanns den möjligheten enbart för studiemedel (lån tagna före den 1 januari 1989). Utredningen om uppsägning syftar främst till att förmå låntagaren att betala eller att ansöka om nedsättning eller avskrivning. Lånet sägs upp för omedelbar betalning först om detta inte lyckas.

En utredning om uppsägning av lån startar ofta efter det att CSN fått uppgifter från inkasso-företag om låntagare med tillgångar som inte betalat ett inkassokrav. CSN gör även ett urval av låntagare som inte har betalat sina årsbelopp under en längre period. CSN skickar då ett separat kravbrev till låntagaren, och gör även kontaktförsök via telefon och e-post. En personlig kontakt med låntagaren i samband med utredning om uppsägning av lån har visat sig vara ett effektivt sätt att få låntagaren att betala. Om låntagare betalar kravet eller till exempel får nedsättning av beloppet, avslutas utredningen om uppsägning.

Tabell 2.15 Antal pågående utredningar om uppsägning av lån och inbetalningar från låntagare med pågående utredning om uppsägning av lån, antal och miljoner kronor, andra halvåret 2015 – första halvåret 2017

	1 juli-31 december 2015	1 januari -30 juni 2016	1 juli-31 december 2016	1 januari-30 juni 2017
Antal pågående utredningar	360	663	645	835
Inbetalningar	0,8	2,8	4,0	5,1

Det inbetalda beloppet från låntagare som är under utredning för uppsägning av lån har ökat markant. Under andra halvåret 2016 betalades 4 miljoner kronor in från låntagare som var under utredning. Motsvarande belopp under första halvåret 2017 var 5 miljoner kronor. Under första halvåret 2017 påbörjades 400 nya utredningar om uppsägning av lån.

Utredningarna och uppsägningarna under 2017 avser låntagare i Finland, USA, Norge, Storbritannien, Danmark, Tyskland, Australien, Island, Frankrike, Åland, Spanien och Schweiz. De tre sistnämnda länderna har CSN påbörjat ett arbete med under 2017.

Om låntagaren trots kontaktförsök inte betalar kravet, eller är villig att göra en betalningsöverenskommelse, kan CSN säga upp lånet till omedelbar betalning.

Tabell 2.16 Låntagare som har uppsagt lån, total skuld uppsagda lån och inbetalningar på uppsagda lån, antal och miljoner kronor, andra halvåret 2015 – första halvåret 2017.

	31 december 2015	30 juni 2016	31 december 2016	30 juni 2017
Antal låntagare	278	351	436	546
Utestående fordran	73,1	91,0	119,2	152,4
Inbetalningar	1,4	2,3	4,1	4,0

Inbetalningarna på uppsagda lån har ökat kontinuerligt mellan 2015 och 2017. Detta beror dels på att antalet uppsagda lån har ökat, men också på att de rättsliga processerna i domstol har blivit fler.

2.7 CSN:s arbete med rättsliga åtgärder

CSN måste ta hänsyn till lagstiftningen i respektive land innan vi kan påbörja rättsliga åtgärder i landet. I detta avsnitt beskrivs utvecklingen inom några av CSN:s rättsliga åtgärder.

Processer i USA

Under andra halvåret 2016 har sex nya stämningsansökningar lämnats in, fem i Kalifornien och en i Florida. Resultatet har i huvudsak varit gott. Under första halvåret 2017 har ytterligare 25 processer startats varav två avser stämningar i Arizona.

CSN bedömer att den dom som meddelades i San Diego i augusti 2015 har inneburit ett viktigt signalvärde och har lett till att de allra flesta låntagare inte vill att deras ärende ska gå till rättegång. Det betyder att låntagarna normalt erkänner skulden.

Pågående rättsliga ärenden

CSN bedriver idag rättsliga processer med hjälp av Svea Inkasso och deras ombud i Finland, Norge, Danmark, Storbritannien, Tyskland, Island, USA, Australien, Island, Spanien och Frankrike. I juni 2017 fanns 320 pågående ärenden utomlands där inkassobolaget ska driva in lån efter att det sagts upp till omedelbar betalning.

Utmätning av fastigheter i Sverige

Sedan våren 2016 bedrivs ett systematiskt arbete vid CSN som innebär att myndigheten kontrollerar om en utlandsbosatt låntagare med obetalda årsbelopp har fastigheter i Sverige. Om låntagaren har en fastighet i Sverige är avsikten att CSN ska skicka ärendet till utmätning i Sverige.

Sedan starten av pilotprojektet våren 2016 har CSN identifierat 220 personer med fastighetsinnehav i Sverige som har överlämnats till Kronofogden för utmätning. Fram till juni 2017 har 45 procent av det överlämnade kravbeloppet på 8,3 miljoner kronor betalats in, trots att Kronofogden ännu inte utmätt någon fastighet.

Förenklat indrivningsförfarande i Norge

För att effektivisera indrivningen av obetalda årsbelopp i Norge inledde CSN och Svea Inkasso ett pilotprojekt under hösten 2015. Pilotprojektet innebär att inkassobyrån direkt ansöker om utmätning för det obetalda årsbeloppet hos Namsmannen (motsvarar Kronofogden i Sverige) om låntagaren trots krav från Svea Inkasso inte har betalat. Under 2016 överlämnades kravbelopp motsvarande 1,0 miljon kronor till Namsmannen, och under första halvåret 2017 överlämnades 1,5 miljoner kronor.

3 Låntagare som CSN saknar adress till

Korrekta adresser är en grundförutsättning för all återbetalningsverksamhet. När CSN saknar aktuell adress till låntagaren kan det medföra svårigheter att nå låntagaren vilket i sin tur kan leda till att låntagaren inte betalar sitt lån.

Tabell 3.1 **Antal låntagare med saknad adress och deras fordran på ordinarie lån¹, antal och miljoner kronor, andra halvåret 2015 – första halvåret 2017**

	31 december 2015	30 juni 2016	31 december 2016	30 juni 2017
Antal låntagare med saknad adress	18 086	18 238	17 548	17 668
Fordran för låntagare med saknad adress	2 006	2 036	1 913	1 947

² Siffrorna fram till 30 juni 2016 skiljer sig från uppgifterna i fjolårets redovisning av detta uppdrag, bland annat på grund av ny och förbättrad bedömning av låntagarnas bosättning. Tidigare räknades även personer med återkrav och uppsagda lån med. Här ingår endast personer med ordinarie lån.

Vid utgången av 2016 saknade CSN adress till 17 500 låntagare, vilket är en minskning med ca 540 personer jämfört med 2015. Antalet låntagare som CSN saknar adress till är även lägre vid halvårsskiftet 2017 jämfört med motsvarande tidpunkt året innan. Lånefordran för de 17 700 låntagare som saknade adress per den 30 juni 2017 uppgick till drygt 1,9 miljarder kronor.

Under det första halvåret 2017 tillkom 4 600 låntagare med saknad adress, medan 4 500 nya adresser registrerades för låntagare som tidigare saknat giltig adress. Av alla nya adresser som registrerades under första halvåret 2017, där låntagaren tidigare haft en ogiltig adress, avsåg 36 procent adresser utomlands. Motsvarande uppgift för andra halvåret 2016 var 39 procent.

Utöver att CSN kontinuerligt söker adresser till låntagare som saknar giltig adress, har CSN i och med avtal möjlighet att lämna uppdrag till externa partners (Svea Inkasso AB och 2Secure). Under andra halvåret 2016 skickades 1 200 uppdrag om adressefterforskning till dessa företag, och under det första halvåret 2017 skickades 900 uppdrag.

Tabell 3.2 **Debiterat och inbetalt årsbelopp totalt för låntagare som är bosatta utomlands eller saknar giltig adress, miljoner kronor och procent, 2015 – första halvåret 2017**

	Årsbelopp 2015 2015	Årsbelopp 2016 1 januari -30 juni 2016	Årsbelopp 2016 2016	Årsbelopp 2017 1 januari-30 juni 2017
Aktuellt debiterat belopp	775,4	799,9	784,9	800,6
Inbetalt belopp	465,5	258,2	473,8	267,7
Andel inbetalt	60,0	32,3	60,4	33,4

Låntagare som CSN saknar adress till betalade in 129 miljoner kronor av det debiterade beloppet under avgiftsåret 2016. Det motsvarar 4,7 procent av det debiterade beloppet. Ser man både till låntagare bosatta utomlands och låntagare som CSN saknar adress till *totalt* var återbetalningsgraden under 60,4 procent under 2016. Andelen inbetalt av debiterat belopp ökade under både 2016 och under första halvåret 2017 jämfört med jämförbara perioder.